

Folksonomies, maar dan niet voor het volk

Nieuw boek over folksonomies biedt handvatten voor informatiespecialisten om het intussen zo algemeen toegepast ontsluitingsmechanisme te exploreren.

Door: Eric Sieverts

Folksonomies – Indexing and Retrieval in Web 2.0 | Isabella Peters | Berlin – De Gruyter / Saur
 ⇨ 2009 | 443 p. | ISBN 978-3-598-25179-5 | € 59,95; als ebook € 67,00

Is het naïef te denken dat een *Folksonomy* iets is van de 'gewone man' (M/V), de *folks* waar die samentrekking met het woord taxonomies op wijst? Dat folksonomies van en voor gewone web 2.0-gebruikers zijn, gebruikers die zeker niet uit een boek gaan leren hoe ze tags aan hun producten moeten toekennen? Kennelijk is dat inderdaad naïef, want er is een boek van ruim vierhonderd bladzijden over dit onderwerp uitgekomen. En dat boek – in de serie 'Knowledge & Information' – richt zich niet op die gewone web 2.0-gebruiker, maar vooral op de informatiespecialist. Dat het boek ruim vierhonderd bladzijden dik is, hangt misschien samen met het feit dat het van oorsprong een degelijk Duits leerboek is, dat ook meteen in Engelse vertaling is uitgekomen. Die degelijkheid komt onder meer tot uiting in het feit dat het boek meer dan vijftig bladzijden met literatuurverwijzingen bevat – ruw geschat bij elkaar ruim boven de duizend referenties. Iets minder degelijk is dat het boek in twaalf bladzijden de algemene principes van kennisorganisatiesystemen probeert uit te leggen en daarbij ook nog een aantal specifieke soorten behandelt: ontologieën, thesauri, classificaties en citatie-indexen.

Vervolgens komen in vijftien bladzijden ook nog de principes van information retrieval langs, inclusief inverted file-model en wis-

kundige formules voor vectormodel, probabilistische zoektechnieken en clusteranalyse. Voor wie deze onderwerpen nieuw zijn, leidt zo'n summier behandeling nauwelijks tot echt begrip; voor wie er al vertrouwd mee is, lijkt zo'n beschrijving nogal overbodig.

Kennisrepresentatie

Waar het boek echt over gaat, is natuurlijk te vinden in de veel langere hoofdstukken die gaan over kennisrepresentatie in (of met behulp van) folksonomies en over information retrieval voor materiaal dat met folksonomies is ontsloten. Daar leren we onder meer dat je de systemen die met tags werken, kunt onderscheiden in nauwe en brede (*narrow / broad*) folksonomies. In een nauwe folksonomy kent de maker of eigenaar van een op internet geplaatst object daar alleen zelf tags aan toe, zoals bij YouTube. Als andere geregistreerde gebruikers die tags nog verder kunnen aanvullen, zoals bijvoorbeeld bij Flickr, spreekt Peters van een *extended narrow folksonomy*.

In allebei die varianten staat het object centraal en wordt toekennen van een bepaalde tag maar één keer geregistreerd. Bij een brede folksonomy kan elke deelnemer vrij eigen tags aan elk object toekennen en staat dus veel meer de gebruiker centraal. Denk hierbij aan sites als Delicious of Librarything. Elke tag van elke gebruiker

wordt daar afzonderlijk geregistreerd, zodat je kunt zien welke termen het meest aan een object zijn toegekend, dus wat vermoedelijk het centrale onderwerp is. Maar tegelijk zijn er meestal ook veel meer zoekingen. Dat is dus ook veel meer 'social' tagging. Voor statistische en semantische analyses, die in het boek ook uitgebreid aan bod komen, biedt dat allerlei voordelen.

Web 2.0-informatiediensten

Verdere onderwerpen die onder meer aan de orde komen zijn:

- > het tag-gedrag van gebruikers;
- > de verdeling van tag-frequenties;
- > folksonomies versus traditionele kennisrepresentatie;
- > 'tag gardening': methoden om toegekende tags toch enigszins te controleren en te structureren;
- > recommender systems;
- > visualisatietechnieken voor folksonomies (zowel voor de tags als voor de content);
- > het bij relevance ranking meelaten wegen van toegekende tags.

Een nuttig hoofdstuk van dit boek is verder het uitgebreide inleidende hoofdstuk dat een overzicht biedt van wat 'Collaborative Information Systems' worden genoemd: web 2.0-informatiediensten, keurig in categorieën ingedeeld. Probleem met boeken over dit soort onderwerpen is natuurlijk altijd dat een aantal van de

gegeven voorbeelden van diensten en hulptechnieken een jaar na verschijnen van het boek al niet meer bestaan. Bij pogingen leuke, mij onbekende voorbeelden, te bekijken, liep ik daar al een aantal keren tegenaan. En bij het boek bleek ook geen website te horen met aanvullende en ge-update informatie.

Sappig leesvoer?

Lekker sappig leesvoer biedt dit boek niet echt. Daarbij laat ik in het midden of dat komt doordat het een vertaalde tekst is, of door de al eerder gemelde degelijkheid, waarbij de voortgang van de tekst voortdurend wordt onderbroken door de talloze literatuurverwijzingen. Nuttig is het boek daarentegen wel. Juist voor informatiespecialisten is het nodig ook eens met professionele ogen naar een intussen zo algemeen toegepast ontsluitingsmechanisme te kijken. Hoe dat zich verhoudt tot klassieke methoden, inclusief de voor- en nadelen. En hoe je zaken toch een beetje naar je hand kunt zetten om minder last te hebben van die nadelen. Het is mooi dat gebruikers vrijelijk kunnen taggen, maar enige orde scheppen – die tag-gardening – al is het maar automatisch met statistische methodes, kan vaak nuttige effecten hebben. Dit boek biedt zeker handvatten om de mogelijkheden hiertoe nader te exploreren. <